

A román vízügyi törvény

A Maros teljes hosszából (766 km) 719 km-t Románia területén tesz meg. Ugyancsak ezen a szakaszon ömlenek bele a egyensúlyzavart okozó szennyvizek. Ezek ellenőrzését az törvény általános és sajátos rendelkezései, belső műszaki és adminisztratív szabványok, rendelkezések stb. alapján működő környezetvédelmi és vízügyi intézmények végzik. Mivel a környezet és ezen belül a víz minősége minden állampolgárt érint, az alábbiakban röviden bemutatjuk a vizekhez kötődő törvényi előírásokat. Környezetünk holnapi jó minőségét, tisztaságát csak a megfelelő és hatékony törvénykezéssel biztosíthatjuk. Ez azonban nem valósítható meg a nagyközönség tájékoztatása és felvilágosítása nélkül. Ismerve a törvényeket, minden állampolgár betekintést nyerhet az e kötetben közölt anyagok tárgykörébe.

A vizek új törvényét (a 107/96-os Törvény) 1996-ban közölte Románia kormánya. A vizekhez kötődő törvényi rendelkezések megértéséért közlünk néhány részletet ebből a törvényből. Az I. fejezetből (Általános rendelkezések) a következőket emeljük ki:

„1. cikkely - (1) A vizek újraképződő, sérülékeny és korlátozott természetes forrást, az élet és a társadalom számára elválaszthatatlan elemet, a termelő folyamatokhoz való nyersanyagot, energiaforrást és szállító utat, az ökológiai egyensúly meghatározó tényezőjét jelentik.

(2) A vizek a közösségi tulajdon szerves részét képezik. A víztartalékok védelme, értékesítése és hosszú távú fejlesztése általános érdek.

(...)

2. cikkely - Jelen törvény rendelkezéseinek célja:

- a víztartalékok megőrzése, fejlesztése és védelme, valamint a vizek szabad folyásának biztosítása;

- védelem bármiféle szennyező és a víztartalékok jellegzetességeit, a partokat, medreket vagy medencéket megváltoztató tevékenység ellen;
- a felszíni és földalatti vizek minőségének helyreállítása;
- a vízi ökoszisztémák megőrzése és védelme;
- a lakosság és a köztisztaság ivóvízzel való ellátása;
- a vizek gazdasági tartalékként való komplex értékesítése, ezen tartalék ésszerű és kiegyensúlyozott elosztása, a víz természetes termelékenységének, minőségének megőrzésével és javításával;
- az árvizek és bármely más veszélyes hidrometeorológiai jelenség elleni védelem;
- a mezőgazdaság, ipar, energiatermelés, szállítás, vízkultúra, turizmus, vízi sportok és szórakozások és más emberi tevékenységek vízigényének kielégítése.

3. cikkely - (1) Közösségi tulajdonba tartoznak az 5 km-nél hosszabb mellékágakkal és a 10 km²-t meghaladó vízgyűjtő medencével rendelkező felszíni vizek, a tavak medre és partjai, a felszín alatti vizek, a nemzetközi tengeri vizek, a tenger sziklafalai és homokpartja, természetes gazdagságukkal és értékesíthető energetikai potenciáljukkal együtt, a tengerek felségvizei és mélyrétegei. (...)"

A fentiekben kijelentett cikkelyeknek fő jelentősége a víztartalékok ökológiai alapokra helyezett védelme és ésszerű kitermelése közti szoros kapcsolat. Az emberi tevékenység fenntartásához szükséges víztartalékok fontosságával arányosan kell annak ökológiai egyensúlyát a természetközeli (háborítatlan) állapotában tartani. Mint minden természeti kincs, a víz a közjót képezi, így minden állampolgárnak közvetlen érdeke és felelőssége annak megfelelő, optimális állapotban való megőrzése. Törvény szabályozza a vizek és medrek használatát, melyért felelősséget a kormányzati szervek viselnek. A Törvény 15. cikkelye a következőket írja elő:

„(1) A vizek bármilyen módon való szennyezése tilos.

(2) A víztartalékok minőségi osztályait a Vízügyi, Erdészeti és Környezetvédelmi Minisztérium javaslatára szabványok szerint hagyják jóvá.

(3) Az ivóvíz minőségére vonatkozó szabványokat az Egészségügyi Minisztérium javaslatára hagyják jóvá.

(4) A víztartalékokba öntött használt vizek szennyező anyagokkal való terheltségének határait a Kormány határozata révén, a Vízügyi, Erdészeti és

Környezetvédelmi Minisztérium és az Egészségügyi Minisztérium javaslatára hagyják jóvá (...)”

A víztartalékok védelme érdekében tilos: új, szennyezést és degradálódást növelő gazdasági egységek létrehozása és üzemeltetése vagy a meglévők bővítése; új vízellátási munkálatok beindítása a csatornázási hálózat és tisztítóállomások fejlesztése nélkül; a hulladékok medrekbe és medencékbe való beöntése vagy bevezetése; használt vizek beöntése; a gépkocsik, mechanikai berendezések, háztartási eszközök folyóvízben vagy tavakban való, bármilyen kémiai szer segítségével történő mosása, valamint a veszélyes vegyületeket (gyomirtók, rovarirtók) tartalmazott csomagolóanyagok vagy tárgyak kimosása. A törvény értelmében minden vízfelhasználó köteles nem szennyező technológiákat kidolgozni, a vizet takarékosan használni, a víztisztítók hatékonyságát optimális szinten tartani és a víz minőségének állapotát állandóan követni.

A 35. cikkely előírja, hogy a vizekkel való gazdálkodás az ország vizeinek komplex, tudományos, mennyiségi és minőségi ismeretére alapszik, amit a hidrometeorológiai jelenségek és a víztartalékok folyamatos felügyelete, megfigyelése és mérése révén érnek el, beleértve a természetes vagy emberi hatás nyomására létrejövő fejlődés előrejelzését, valamint a multidiszciplináris kutatásokat.

Az ökológiai alapokra helyezett védelem megvalósítása érdekében különleges rendelkezések védik a kisebb medreket, a partokat és a vízszabályozó építményeket, szabályozzák a vízgyűjtő medencék kialakítását, a hidrotechnikai és más, vizekkel kapcsolatos munkálatok lefolyását.

A közösség részvételét a III. Fejezet 6. Szakasza törvényesíti:

„77. cikkely - (1) A felszíni és földalatti vizek védelmét, illetve a vízzel való ellátottságot előírányzó jelen törvény végrehajtása érdekében a Vízügyi, Erdészeti és Környezetvédelmi Minisztérium csak akkor hozhat a vízfelhasználók, a partok mentén lakók és a nagyközönséget érintő döntéseket, ha előzőleg véleményüket kéri ez ügyben. Kivételt képeznek az olyan különleges helyzetek, mint szárazság, árvíz vagy hasonló események.

(2) Az (1) bekezdésben előírt véleménynyilvánítás megvalósítása érdekében a Vízügyi, Erdészeti és Környezetvédelmi Minisztérium és, esetenként a „Román Vizek” Autonóm Kormányzat, vagy annak fiók-szervezetei a helyi újságban információkat fognak közölni a megvalósítandó intézkedésekkel kapcsolatban. Ezeket az információkat a vízfel-

használóknak, a part menti lakosságnak és minden más érintett személynek továbbítják.

(3) A tervezett intézkedéseket és az őket megalapozó dokumentációt a nagyközönség rendelkezésére bocsátják a (2) bekezdésben említett szervek.

(4) A tervezett intézkedésekkel kapcsolatos bírálatokat, megjegyzéseket vagy javaslatokat a közzétételtől számítva legkésőbb 45 napig lehet az informálóhoz eljuttatni.

(5) Különleges, nagy fontosságú vagy ellentmondásos intézkedések tervezése esetén az információt kibocsátó megszervezi a téma nyilvános megvitatását a közzétételtől számított 60 nap után.

(6) A Vízügyi, Erdészeti és Környezetvédelmi Minisztérium és esetenként a „Román Vizek” Autonóm Kormányzat elemez minden megjegyzést és javaslatot a döntéshozatal előtt. A döntés szövegét és indoklását a nagyközönség rendelkezésére bocsátják.

(7) A vízfelhasználók, part menti lakók és a nagyközönség részvételi módozatait a véleménynyilvánító tevékenységben a Vízügyi, Erdészeti és Környezetvédelmi Minisztérium határozza meg.”

A Vízügyi, Erdészeti és Környezetvédelmi Minisztérium keretén belül működik a Vizek Állami Felügyelősége, amelynek felügyeleti és ellenőrzési joga van a jelen törvény előírásainak betartását illetően.

Lévén nagy gazdasági értékű természetes erőforrás, a víz mennyiségi és minőségi felhasználását különleges gazdasági mechanizmus szabályozza: a víz megőrzését, újrahasznosítását és takarékos felhasználását gazdasági ösztönzőkkel (juttatások és árengedmények) bátorítják. Ugyanez érvényes azokra, akik állandó elfoglaltságot tanúsítanak a víz mennyiségének és minőségének megőrzése terén. Azokat, akik a víztartalékokat pazarolják vagy szennyezik, büntetésekkel sújtják. A törvény előírásainak áthágása fegyelmi, anyagi és civil felelősségre vonást, esetenként kihágást vagy törvénysértést jelent.

A víz osztályait és technikai tulajdonságait Állami Szabványok szabályozzák. A STAS 4706/88 szabvány például minőségi osztályokat állapít meg a felszíni vizekre, a felhasználási terület függvényében. Ez a Szabvány a „felszíni vizek” alatt a természetes és szabályozott vízfolyásokat, természetes és gyűjtőtavakat és a Fekete tenger romániai part menti vizeit érti. A vízminőségi osztályokat a felhasználás szerint különböztetik meg ahogyan azt az alábbi táblázat mutatja (és nem az ökológiai vízminőségi osztályok szerint, ahogy az logikus lenne):

Minőségi osztály	Felhasználási terület
I.	Központosított ivóvízellátás, az állattenyésztő egységek, élelmiszeripari vállalatok, valamint más ivóvíz minőségű vizet igénylő tevékenységek központosított ivóvíz ellátása, az öntözéses zöldségtermesztés vízellátása, a pisztrángfélék tenyésztése és szaporítása, úszásra berendezett természetes területek (strandok), kiépített úszómedencék.
II.	Az alföldi természetes vizek tenyésztő és szaporító halgazdaságainak, valamint a kiépített halgazdaságok vízellátása, ipari és technológiai folyamatok vízellátása, urbanisztikai és szórakozási célok.
III.	Mezőgazdasági területek öntözőberendezéseinek, a hőerőművek, mosodák, stb. vízellátása, ipari hűtővízként való használata

A vízminőségi osztályokat és felhasználási területeket meghatározó technikai minőségi feltételeket a Szabvány 4. táblázatának általános kémiai indikátorokra vonatkozó része adja meg:

Indikátor	Minőségi osztályok (megengedett értékek)		
Ammónium, mg/l, max.	1	3	10
Nitrátok, mg/l, max.	10	30	
Nitritek, mg/l, max.	1	3	
Fenolok, mg/l, max.	0,001	0,02	0,05
Foszfor, mg/l, max.	0,1		
Oldott oxigén, mg/l, max.	6	5	4
Kőolajtermékek, mg/l, max.	0,1		
Nátrium, mg/l, max.	100	200	200
Szerves anyagok; biokémiai oxigénfogyasztás (BOI5), mg/l, max.	5	7	12
Szerves anyagok, kémiai oxigénfogyasztás kálium-bikromátos módszerrel, mg/l, max.	10	20	30
Szulfátok, mg/l, max.	200	400	400

A specifikus kémiai indikátorok táblázatának kivonata:

Indikátorok, mg/l, max.	Megengedett értékek, I, II, III minőségi osztályok
Kadmium	0,003
Ciánszármazékok	0,01
Kobalt	1
Két vegyértékű króm	0,5
Réz	0,05
Aktív anion detergensok	0,5
Higany	0,001
Nikkel	0,1
Klóros szerves rovarirtók	0,0001
Ólom	0,05
Cink	0,03

Minőségi szabványok léteznek a bakteriológiai és radioaktivitási mutatók szerint is. Minden, a táblázatokba belefoglalt elem vagy vegyület koncentrációját standard módszerekkel állapítják meg.

Következtetésképp elmondható:

- A víz minőségének védelme és kezelése csak a vízi ökoszisztémák védelme révén érhető el, amit ki kell terjeszteni a folyómedrekre, az árterületre és a mellékfolyókra is.

Egy helyesen alkalmazott környezetvédelmi törvény nélkül ezek a kívánalmak nem valósíthatók meg.

A vízminőségi szabványokat ki kell egészíteni más elemekre, kémiai vegyületekre (különösen a toxikusokra) és biológiai mutatókra.

Kívánatos lenne a vízminőségi osztályok felbontása a benne élő szervezetek tűréshatára, és nem csak az emberi tevékenységekben való felhasználása szerint. Csak az a tevékenység lehet gazdaságos, ami ökológiailag is fenntartható.

Jelenleg Romániának ökológiai szemléletű vízügyi törvénye van, ami igen hasznos, de a minőségi osztályai javításra szorulnak.

A nagyközönség részvétele ezen törvények és szabványok betartásában, valamint a környezetet érintő döntésekbe való beleszólása lényeges ezen intézkedések hatékonyságának biztosítása végett.

